

► **سرایش؛ رسانه‌ی الکترونیک** | ۳۴ صفحه

خرداد ماه ۱۴۰۱ | سال سوم | شماره ۲۱

► تهیه شده در اداره روابط عمومی و امور بین‌الملل

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

► آماده‌سازی محتوا: **فروزان امیدی**

► تحریریه این شماره: **محمد حسن نژاد** | **مانلی نورایی** | **احد نویدی**

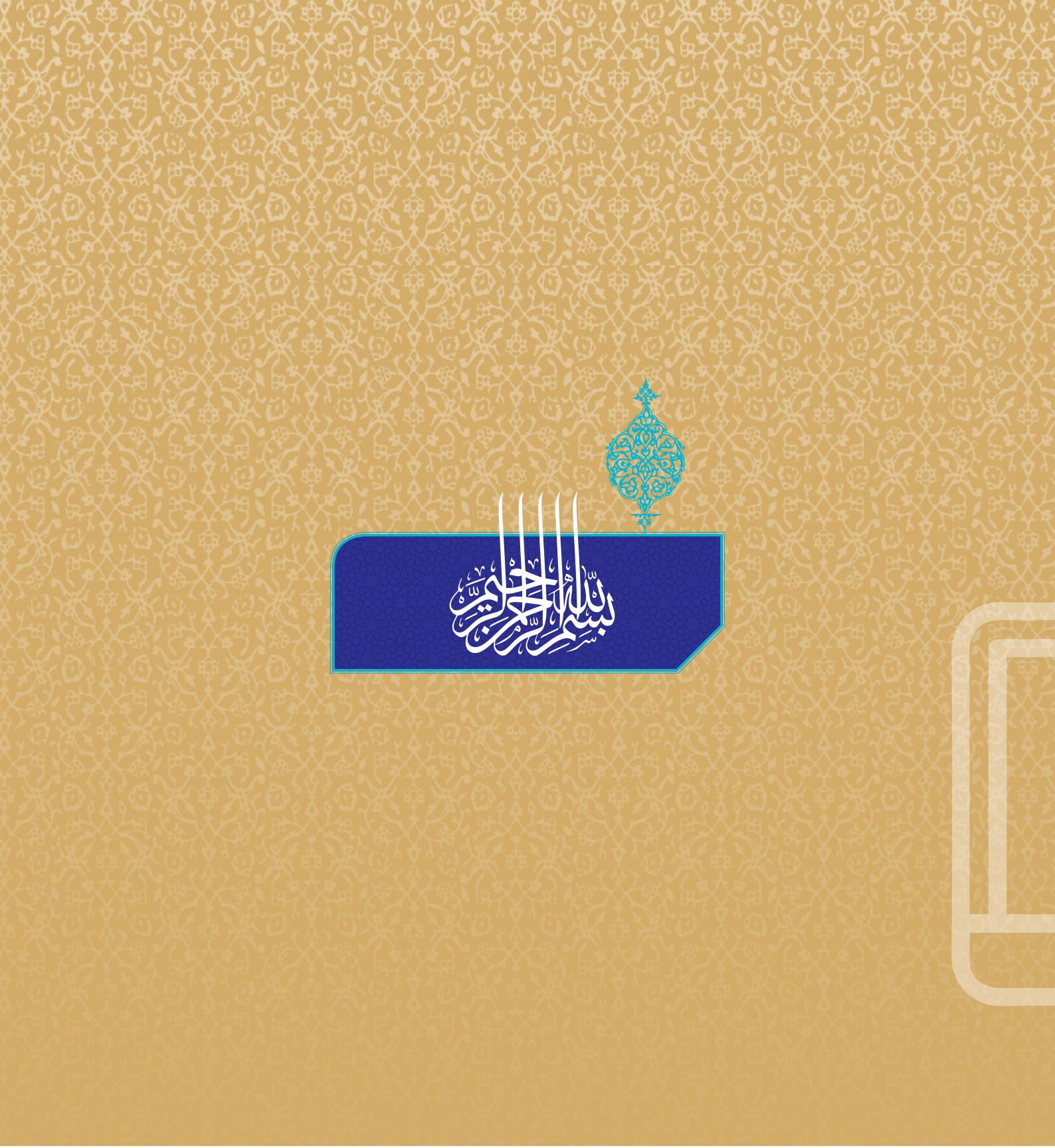
► طراحی‌گرافیک و صفحه‌آرا: **مجتبی زند**

► کلیه حقوق مادی و معنوی این نشریه متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی است.

► **نشانی:** تهران | خیابان کریمخان | خیابان ایرانشهر

ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش | سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹ | تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹ | **نمابر:** ۸۸۳۰۹۲۶۵ | **سایت:** www.oerp.ir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

معلمین توجه داشته باشند و این هم یکی از مسئولیت های مهم معلمین است که باید از فکر مخاطب خودشان - دانشجو و دانش آموز و جوان و طلبه و غیره - صیانت کنند؛ همچنان که شهید مطهری این کار را می کرد.

حضرت آیت الله خامنه ای (مدظله العالی)

۱۲ اردیبهشت ۱۴۰۰

فهرست

برای دست‌یابی به علم نافع، باید ساختار نظام آموزش عمومی و برنامه درسی متحول شود	۴
نشست یک روزه تبیین برنامه‌های دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری برگزار شد	۹
چالش نو ظهور نظام آموزش فنی و حرفه‌ای	۱۴
جدیدترین شماره فصلنامه‌های رشد منتشر شد	۱۷
سلسله نشست‌های تخصصی رشد آموزش فنی و حرفه‌ای و کار دانش برگزار شد	۲۰
دبیر دوازدهمین جشنواره دو سالانه عکس و تصویرگری رشد معرفی شد	۲۱
رسالت دبیران، پشتیبانی علمی و محتوایی مجلات رشد در ساحت‌های تربیتی است	۲۳
پایان فصل برنامه‌ریزی مجلات رشد	۲۸

سلسله نشست‌های علمی «برنامه‌ریزی آموزشی و محتوای آموزشی نافع»

برای دستیابی به علم نافع، باید ساختار نظام آموزش عمومی و برنامه‌ریزی متحول شود

اولین نشست از سلسله نشست‌های علمی «برنامه‌ریزی و محتوای آموزشی نافع» با ارائه معاون وزیر و رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی و مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های ابتدایی و متوسطه نظری برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی و امور بین‌الملل سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، در این نشست حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر علی لطیفی معاون وزیر و رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی به عنوان سخنران اول با اشاره به بیانات رهبر انقلاب اسلامی در دیدار اخیر با فرهنگیان کشور بیان کرد: بیانات مقام معظم رهبری حاکی از بیان یک مطالبه ملی از زبان رهبری به عنوان یک نیاز و ضرورت اجتماعی است، چرا که یکی از شئون رهبری نظام، درک و تشخیص نیازها و مطالبات ملی و صورت‌بندی صحیح و دقیق آن است و این نکته، ضریب اهمیت مسئله را بیشتر می‌کند. پس مسئله توجه به علم نافع در کتاب‌های درسی یک موضوع سیاسی نیست، بلکه ضرورتی ملی در مواجهه با واقعیت‌های جامعه و نیازهای زندگی است و سازمان پژوهش در این تراز باید به اقدام بپردازد.

معاون وزیر آموزش و پرورش ادامه داد: این یک واقعیت است که برداشت کلی جامعه این است که نظام آموزش عمومی ما دچار یک چالش است و آن چالش ناشی از این است که این نظام، آنگونه که باید، نقش خود را ایفا نمی‌کند. البته نمود این چالش، بیشتر در کتاب‌های درسی احساس می‌شود، ولی این بدان معنا نیست که تمام مشکل در کتاب‌های درسی است.

وی با طرح مثالی از فرآیند تشخیص و درمان بیماری‌ها گفت: باید در عارضه‌یابی، تشخیص صائبی داشته باشیم و به درمان مقطعی و موضعی و

برطرف کردن نشانه‌های بیماری اکتفا نکنیم. درمان مقطعی این است که روی نقطه خاصی تمرکز کنیم اما از ابعاد دیگر غافل شویم. در بحث علم نافع نیز سودمندی یا ناسودمندی محتوای آموزشی در سطح کتاب درسی خلاصه نمی‌شود، بلکه امری است که در سطح کلان نظام آموزش عمومی و برنامه درسی ملی باید به آن توجه شود.

وی گفت: این نشست و نشست‌های تخصصی-موضوعی که در ادامه آن برگزار خواهد شد، باید منجر به این شود که به عنوان دغدغه‌مندان نظام تعلیم و تربیت، نسبت به ابعاد مختلف مسئله آگاه شویم و با خودآگاهی، حرکت جدی و معنادار داشته باشیم. نسبت به هر حذف و اضافه‌ای باید نگاه مسئولانه داشته باشیم، یعنی توضیح و حجت منطقی و قانع‌کننده‌ای برای حذف و اضافه داشته باشیم و این مسئولیت ما را در سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی سنگین می‌کند.

دکتر لطیفی با اشاره به بخش دیگری از بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با فرهنگیان مبنی بر ضرورت بهره‌گیری از تدبیر و دانایی، همت و تلاش و مجاهدت، حوصله و صبر و شکیبایی و پرهیز از خستگی و دستپاچی برای برطرف کردن مشکلات و رسیدن به وضع مطلوب، افزود: به تعبیر صریح مقام معظم رهبری، باید از اقدامات شتابزده و همراه با دستپاچی اجتناب کنیم، هرچند که این واقعیت را نیز نباید فراموش کنیم که ما در این سازمان مسئولیتی داریم که اگر بخواهیم حق آن را ادا کنیم، حتی نباید خواب به چشم‌هایمان بیاید.

چرخش تحولی از نوع ساختارها

وی در ادامه با اشاره به برخی تجارب مربوط به تغییرات کتاب‌های درسی پس از تصویب سند تحول، تصریح کرد: اگر حذف و اضافه در کتاب درسی با نگاه اصلاحی باشد؛ معقول و ممکن است، زیرا اصلاح، به معنای تغییر جزئی و نه چندان ساختاری است. ولی اصلاح با تحول متفاوت است. چرخش از رویکرد آموزش محور و رشته‌ای به رویکرد تلفیقی و ناظر به زندگی؛ رویکردی که نه برحافظه، بلکه بر انواعی از یادگیری فعال تأکید دارد؛ تغییری از نوع تحول است و نه اصلاح. در چنین تغییری، باید ساختارها و نگرش‌ها متحول شود که این چرخش تحولی از نوع اصلاح ساختارها است.

ما نباید مسیرهایی که قبلاً آزموده شده را دوباره بیازماییم. اگر چرخش از نگاه رشته محور و حفظیات به سمت غیر حفظیات مد نظر است، این یک نگاه تحولی است و با حذف و اضافه، تغییر چندانی حاصل نمی‌شود.

رئیس سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی در ادامه با طرح یک پرسش اصلی که «چرا بخشی از محتوای آموزشی ما از نظر جامعه محتوای غیر مفید تلقی می‌شود؟» به چرایی این موضوع پاسخ گفت و افزود: در حالی که برخی از دلایل به سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی باز می‌گردد، بخشی نیز مربوط به کلیت نظام آموزش و پرورش و بخش دیگر نیز به عوامل و زمینه‌های کلان فرهنگی و اجتماعی مربوط است.

تغییرات ساختاری متناسب با تحولات جامعه

وی در پاسخ به پرسش فوق، چهار دلیل از مجموعه دلایل قابل طرح را تشریح کرد و گفت: نخست اینکه از زمان تالیف غالب کتاب‌های درسی کنونی، زمان زیادی می‌گذرد و تحولات اجتماعی و همچنین فهم نخبگانی، شاهد تغییرات زیاد و سریعی بوده، ولی به رغم این تحولات، کتاب‌های درسی تغییرات اصلاحی داشته است و نه تغییرات ساختاری متناسب با تحولات جامعه. اصلاح تا حدی مقدور و قابل قبول است ولی بیش از آن نیاز به تغییر ساختاری است و البته برای تغییر ساختاری، نیازمند برنامه‌ای برای چنین تغییری هستیم. یکی از اقدامات اشتباه در دوره‌های گذشته در تالیف برخی کتاب‌های درسی، بدون برنامه بودن این تألیفات است که به انسجام برنامه درسی لطمه زده و می‌زند و این روش؛ روش معقولی نیست. برای تحول اساسی، باید ساختار جدول عناوین و ساعات دروس نیز در چارچوبی متفاوت، بازنگری و بازطراحی شود. در دوره جدید، در حال نهایی‌سازی طرح کلانی هستیم که در ضمن آن، منظومه‌ای از این بازنگری‌ها و بازطراحی‌ها در بازه زمانی معقول و با جدول زمان‌بندی قابل پیگیری، صورت بپذیرد.

حجت الاسلام و المسلمین دکتر علی لطیفی دومین دلیل چرایی ناسودمندی بخشی از محتوای آموزشی را ابهام در فهم بنیادین هویت و غایت آموزش عمومی دانست و افزود: این مسئله از ابتدای شکل‌گیری نظام آموزش عمومی در ایران، دچار نوسان بوده که غایت نظام آموزش عمومی دقیقاً چیست؟ آماده کردن کودک برای زندگی شخصی بهتر؟ گزینش تخصیص موقعیت‌های شغلی جامعه؟ آماده کردن برای ورود به نظام آموزش عالی؟ جامعه‌پذیری؟ و یا ترکیبی از این موارد؟ و اگر ترکیب است، این ترکیب در چه نسبتی صورت می‌پذیرد؟ ابهام در این مسئله، باعث شده که معیار ما برای ساختار بندی آموزش عمومی و گزینش محتوا در آن و معنای نافع بودن آن، با ابهام‌هایی مواجه باشد.

معیار ما برای سودمندی و ناسودمندی محتوای آموزشی چیست؟

دکتر لطیفی ابهام در معیار سودمندی و ناسودمندی علم در محتوای کتاب‌های درسی را به عنوان سومین دلیل از دلایل عدم توفیق عملی در تأمین محتوای نافع در بخش‌هایی از برنامه درسی برشمرد و گفت: اینها پرسش‌هایی است که کمتر به آن توجه شده و پاسخ به آنها، توان

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی برگزار می‌کند

سلسله نشست‌های علمی "برنامه‌ریزی آموزشی و محتوای آموزشی نافع"

نشست اول
با حضور:

- حجت‌الاسلام دکتر علی لطیفی، رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
- دکتر سیدمهدی باقریان، سرپرست دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

زمان: سه‌شنبه ۱۷ خردادماه ۱۴۰۴ | ساعت ۱۱:۳۰
مکان: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی | سالن جلسات طبقه هشتم
لینک مجازی: <https://meet.oerp.ir/jb/ftk-4fk-h5j-vny>
کد ورود به لینک: WAIAR

علمی و تخصصی خاص خود را می‌خواهد. در کشور ما، حوزه‌های مطالعاتی آموزش موضوعی (مانند آموزش تاریخ، آموزش ادبیات فارسی، آموزش علوم و ...) نیازمند تقویت بیشتر هستند تا فقط متمرکز بر رویکردها و روش‌های یادگیری اختصاصی هر یک از این موضوعات نباشند، بلکه به مسائل کلان‌تری از این دست هم توجه کنند. ما در زمینه معیارگذاری‌های دقیق فایده‌مندی در موضوعات، مقاطع و رشته‌های مختلف، نیازمند تأملات و بررسی‌های تخصصی بیشتر هستیم و سعی خواهیم کرد بخش زیادی از نشست‌های تخصصی پیش رو را معطوف به این نیاز کنیم. وی چهارمین دلیل برای چرایی ناسودمندی محتوای درس را اینگونه

تشریح کرد: ذهنیت ریشه دار نگاه رشته‌ای به آموزش عمومی در کشور چهارمین دلیلی است که باعث شده محتوای آموزشی کاربردی ناظر به نیازهای زندگی در اولویت کمتری قرار بگیرد. در اسناد تحولی سرخط‌های خوبی برای اصلاح این رویکرد مطرح شده است که نگاه چندساحتی و یکپارچه از آن جمله است. در همین راستا، تمرکز روی شایستگی‌های مشترک و فراحوزه‌ای همانند تفکر و هویت اسلامی-ایرانی به عنوان یکی از مهم‌ترین بسترهای وحدت‌بخش حوزه‌های تربیتی و یادگیری، از راهکارهای گریز از نگاه رشته محور است که در دوره جدید برنامه‌ریزی در سازمان، مورد توجه ویژه است.

در ادامه نشست دکتر سید مهدی باقریان به عنوان دومین سخنران به طرح دیدگاه های خود پرداخت.

دکتر سیدمهدی باقریان مدیرکل دفتر برنامه ریزی و تألیف کتاب های درسی ابتدایی و متوسطه نظری تاکیدات مقام معظم رهبری در خصوص مسائل تعلیم و تربیت و توجه به ماموریت های سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی را فرصتی ذی قیمت دانست و گفت: بخشی از بیانات معظم له مربوط به جهت گیری های کلان نظام تعلیم و تربیت بوده که در اسناد تحولی بازگویی شده و ایشان با بیانی شیوا و به روز آنها را تبیین می کنند و از نظام تعلیم و تربیت مطالبه می نمایند.

دکتر باقریان افزود: در این ۱۵ سال اخیر آنجا که فعالیت های یاددهی و یادگیری متنوع در کتابها ارائه شده، هیچگاه با نگاه حفظ محوری به محتوای آموزشی نگاه نشده و مؤلفان کتاب های درسی در این سطح، از مساله حافظه محوری عبور کرده اند.

وی ادامه داد: نکته قابل توجه دیگر آن است که بدانیم اگر بخواهیم از محوریت مهارت های زندگی در آموزش سخن بگوییم، ابتدا باید فهم خود را از مدرسه اصلاح کنیم. مدرسه مهارت محور، مدرسه ای است که نسبت خاصی با شهر و محله و موقعیت اجتماعی خودش دارد و مدارس کنونی ما فاصله زیادی با این وضعیت دارند. پس مهارت محور کردن آموزش به تنهایی در اختیار کتاب درسی نیست.

دکتر باقریان با اشاره به برنامه های پیش روی دفتر اعلام کرد: در برنامه کوتاه مدت یکساله، اقداماتی در دست انجام است که از میان آنها می توان به غنی سازی محتوا در محورهای دارای اولویت همانند سواد فضای مجازی برای دوره ابتدایی، هدایت تحصیلی و شغلی برای دوره متوسطه اول و مسئله جمعیت برای دوره متوسطه دوم اشاره کرد که البته این برنامه غنی سازی، دلالت های حذفی هم نسبت به بخش هایی از محتوا خواهد داشت. در برنامه های میان مدت و بلندمدت نیز ارائه برنامه درسی ناظر به مدرسه، تولید بسته های تربیت و یادگیری و ارائه خدمات پشتیبانی از برنامه درسی در سطح مدرسه در اولویت برنامه ها قرار دارد.

دکتر باقریان در پایان بر برنامه ریزی ها برای توجه به آموزش ترکیبی در شرایط پساکرونایی با در نظر داشتن تجارب آموزش مجازی در دو سال گذشته تأکید کرد.

در ادامه جلسه نیز حاضرین به طرح سؤالات و نقطه نظرات خود پرداختند. سلسله نشست های علمی برنامه درسی و محتوای آموزشی نافع قرار است به طرح و بررسی ابعاد مختلف مسئله علم نافع در محتوای آموزشی بپردازد.

نشست یک روزه تبیین برنامه‌های دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری برگزار شد

نشست یک روزه تبیین برنامه‌های دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری در اردوگاه شهید باهنر برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی و امور بین الملل سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، این نشست تخصصی با دستور کار "تبیین طرح‌واره تکمیل فرایند برنامه‌ریزی درسی و تولید مواد و منابع آموزشی-تربیتی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی" و "پروژه بهسازی و غنی‌سازی بسته‌های تربیت و یادگیری" با محوریت دفتر برنامه‌ریزی درسی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری در اردوگاه شهید باهنر برگزار شد.

حجت الاسلام والمسلمین دکتر علی لطیفی معاون وزیر رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، دکتر محمود امانی تهرانی دبیرکل شورای عالی آموزش و پرورش، دکتر سیدمهدی باقریان مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی درسی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری و کارشناسان و رؤسای گروه‌های این دفتر در این نشست حضور داشتند و به تبادل نظر و مباحث کارشناسی پرداختند.

در ابتدای نشست دکتر امانی تهرانی دیدگاه شورای عالی آموزش و پرورش در خصوص تکمیل فرایند برنامه‌ریزی درسی را ارائه کرد.

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی در نقطه جدیدی قرار دارد

دکتر محمود امانی تهرانی ضمن تقدیر از برگزاری این جلسه توسط سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی تأکید کرد: اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش امری سهل و ممتنع است چرا که هنوز هم اجرای سند و مفهوم آن برای خیلی‌ها آشکار نیست و شاید یکی از دلایل عدم اجرای سند در طی ۱۰ ساله اخیر همین مسئله است.

محمد حسن نژاد

دبیرکل شورای عالی آموزش و پرورش با اشاره به تغییرات مدیریتی ۱۰ سال گذشته در آموزش و پرورش (حضور ۶ وزیر و ۴ سرپرست در رأس این وزارتخانه) اظهارداشت: این تغییرات باعث می‌شود مسئولان مربوطه تا بخواهند با مفهوم اجرای سند تحول آشنا شوند و به درک مفهومی برسند و سپس آن درک مفهومی را به مفهوم عملیاتی تبدیل و برای آن برنامه‌ریزی کنند؛ عملاً فرصت از دست رفته است.

وی با اشاره به نگاه دو وجهی "مدرسه‌ای" و "ستاد به سمت مدرسه" در اجرای سند تحول یادآور شد: در سند تحول اشاره شده که مدرسه‌ای که خود را کنشگر عرصه بداند، حرف‌های زیادی برای گفتن دارد، این وجه دوم اجرای سند تحول بنیادین از ستاد آموزش و پرورش به سمت مدرسه، پنج حوزه اصلی دیده شده که تولید محتوای آموزشی ستون فقرات و خیمه اصلی اجرای سند در این بخش است.

دبیرکل شورای عالی آموزش و پرورش با طرح این پرسش که مأموریت بنیادی یک نظام آموزشی چیست؟ افزود: تربیت رسمی و عمومی و مشترک، وجه نیمه تخصصی و سفارشات ویژه ملی در نظام آموزشی، تعدادی از این مأموریت‌ها است.

بسندهای تعلیمات عمومی، شایستگی‌های پایه یادگیری، شایستگی‌های پایه تفکر، مهارت‌های تفکر، مهارت‌های فرایندی برای سند تحول آموزش و پرورش، هویت‌سازی ملی مبتنی بر فرهنگ و تمدن اسلامی و ناظر به تمدن‌سازی نوین اسلامی، به روز شدن عرصه‌های تفکر، سفارش سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در به تعادل رسیدن دانش آموزان در تربیت ساحت‌های ششگانه سند تحول، از جمله موارد دیگری بود که دکتر امانی تهرانی در این بخش به تشریح آنها پرداخت.

دبیرکل شورای عالی آموزش و پرورش گفت: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی در نقطه جدید قرار دارد و باید از بالا به اجرای سند تحول نظارت کرده و مسئولیت محتوا را به طور کامل به عهده بگیرد البته باید در این مسیر صبروتحمل کرد.

وی با اشاره به اینکه دوره ابتدایی ما از همان ابتدا تحت تأثیر دوره متوسطه بوده و این نگاه ترتیبی و از بالا به پایین به این دوره لطمه زده است یادآور شد:

باید یکبار به طور کامل دوره ابتدایی و موقعیت‌های یادگیری جدید پایش شود، دوره جدید ما به هرس کردن نیاز دارد.

امانی تهرانی تأکید کرد شورای عالی آموزش و پرورش با رویکرد جدید سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی همراه بوده و این فرصت را مغتنم می‌شمارد.

تنبیین هشت گام اقدامات برنامه‌ریزی و تولید مواد و منابع آموزشی-تربیتی در پیش نویس طرح حواره

در بخش دوم این نشست یک روزه حجت الاسلام والمسلمین دکتر علی لطیفی معاون وزیر و رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی با اشاره به دشواری‌های مسیر اقدامات تحولی از نقطه‌ی آغاز، تا اجرا گفت: تدبیر امور در وزارت آموزش و پرورش نیاز به اقدامات

مستمر و پیوسته دارد به نحوی که تغییرات چندان بر این مسیر اثر نگذارد. برای اثر بخشی بیشتر تغییرات باید تدریجی و با تمرکز صورت پذیرد.

دکتر لطیفی با بیان مقدمه‌ای پیش از بحث اصلی به وضع موجود در فضای تعلیم و تربیت اشاره کرد و گفت: باید با عنایت به مأموریت‌ها و وظایف و مطالباتی که از سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی است گام‌های عینی را ترسیم و پا به میدان تحول بگذاریم. در این مقطع باید یک ذهنیت شفاف تا انتهای مسیر و گام‌ها را بپیماییم.

معاون وزیر و رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی با اشاره به بیانات مقام معظم رهبری در نقد و آسیب شناسی نظام تعلیم و تربیت کشور افزود: در تدوین سند تحول بنیادین آموزشی و پرورش اسناد پشتیبانی وجود دارد که بخشی از این اسناد مربوط به مصاحبه‌های اشخاص مختلف در رده‌ها و لایه مختلف اجتماعی و سیاسی و اقتصادی است. جالب است که فصل مشترک نظرات این اشخاص در مصاحبه‌ها؛ به یک پرسش اساسی ختم می‌شود و آن پرسش این است که از آموزش عمومی در مقاطع مختلف تحصیلی چه انتظاری داریم؟ چه تدابیری برای تحقق این انتظار در نظر داریم؟ این پرسش همان پرسشی است که به صورت غیر فنی در فضای اجتماعی کشور از آموزش و پرورش مطالبه می‌شود و ما کارشناسان سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی باید یک مفهوم فنی از این پرسش‌ها برسیم و مدام ذهنمان معطوف به این پرسش‌ها باشد.

دکتر لطیفی در بخش دوم صحبت‌های خود با اشاره به تدوین طرح حواره "تکمیل فرآیند برنامه‌ریزی درسی و تولید مواد و منابع آموزشی-تربیتی از برنامه درسی تا مدرسه" از کمیته تدوین این طرح حواره که متشکل از جمعی از کارشناسان دفتر برنامه‌ریزی درسی و تالیف کتاب‌های ابتدایی و نظری است تقدیر کرد و گفت: برای داشتن یک برنامه درسی یکپارچه و منسجم در سطح مدرسه به عنوان راهنمای عمل تربیت، ضروری است که یک تصویر دقیق و روشن از اقداماتی که قرار است از اسناد بالادستی (برنامه درسی ملی و ...) تا سطح مدرسه انجام گیرد، داشته باشیم.

وی با اشاره به اقدامات تاثیر گذار در دوره ریاست دکتر علی ذوعلم و دکتر حسن ملکی در تدوین راهنماهای درسی گفت: در دوره جدید یک نقشه کلی طراحی می شود که ناظر بر اقدامات قبل و بعد از تدوین راهنماها است. این نقشه کلی تحت عنوان طرحواره فرآیند برنامه‌ریزی درسی و تولید مواد و منابع آموزشی-تربیتی از برنامه درسی تا مدرسه است که به پرسش‌های اساسی فرآیند تعلیم و تربیت باید پاسخ بدهد.

در این نشست معاون وزیر و رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی سه وظیفه اساسی سازمان پژوهش برای ایفای مأموریتش را شامل تولید راهنمای عمل برنامه درسی ملی در سطح مدرسه، تولید بسته‌های تربیت و یادگیری و ارائه خدمات پشتیبانی و حمایتی نسبت به تولیدات یاد شده دانست و گفت: "روند نمای کلی برنامه درسی ملی تا سطح مدرسه" یک طراحی برای تأمین این سه وظیفه است.

هشت گام اصلی فرایند

وی هشت گام اصلی این فرآیند را شامل: (۱) طراحی عوامل وحدت بخش و انسجام‌دهنده به فرآیند طراحی برنامه درسی، (۲) پیرایش و رفع تداخل راهنماهای حوزه‌های تربیت و یادگیری، (۳) تعیین عناوین درسی و توزیع زمان آموزشی (بازطراحی جدول عناوین و ساعات دروس)، (۴) تهیه راهنماهای تفصیلی هر یک از عناوین دروس، (۵) تهیه راهنمای عمل برنامه درسی ملی برای مدرسه، (۶) تهیه راهنمای تولید بسته‌های یادگیری، (۷) تولید بسته‌های تربیت و یادگیری و (۸) ارائه خدمات پشتیبانی و اشاعه دانست که در یک فرآیند زمان‌بندی مدیریت شده انجام می‌شود. وی در ادامه نکاتی را در خصوص هر یک از گام‌ها تبیین کرد و خاطر نشان نمود: در گام نخست، دو اقدام اساسی برای وحدت بخشی و انسجام به فرآیندهای طراحی برنامه درسی باید صورت پذیرد. اولین اقدام شفاف شدن شایستگی‌های مشترک فراحوزه‌ای؛ دومین اقدام تبیین هویت دوره‌های تحصیلی است. در هویت دوره‌های تحصیلی، به محورهایی همچون غایت دوره، اهداف دوره، شایستگی‌ها و راهبردهای یادگیری و سنجش ویژه دوره پرداخته خواهد شد. غایت یا ایده کلی دوره عبارت است از معنا و مقصد اساسی هر دوره تحصیلی که هدف نهایی از دوره، تحقق آن است. ایده هر دوره، صورت اجمالی جهت‌گیری‌های کلان هر دوره را آشکار می‌کند، همچنان‌که

یکی از مهم‌ترین منابع برای دستیابی به شایستگی‌های دوره و تعیین راهبردهای یاددهی و یادگیری، سنجش و سازمان‌دهی محتوا در دوره‌ها خواهد بود.

سپس دکتر سیدمهدی باقریان مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری ضمن تقدیر از حضور فعال کارشناسان و مشارکت در مباحث

کارشناسی، گفت: این نشست، آغاز راه برای شنیدن نظرات نخبگانی همکاران و انجام اصلاحات لازم در خصوص طرحواره پیشنهادی است و این مسیر برای شنیدن پیشنهادات همکاران و صاحب نظران هموار است.

وی افزود: آنچه نظام تعلیم و تربیت در سطح کلان از ما انتظار دارد باید در این طرحواره دیده شود؛ دومین مولفه که باید در نظر گرفت که البته در تاریخ سازمان نیز درباره آن خلأ وجود دارد، "حوزه سازمان و مدرسه" است. این طرحواره باید در سطح مدرسه حرف‌های زیادی برای گفتن داشته باشد. البته نباید این بحث را با موضوع تمرکز و عدم تمرکز مخلوط کنیم، باید با همین نگاه متمرکز برای مدرسه برنامه داشته باشیم و بدانیم که اگر همین کتاب درسی به عنوان بسته تربیت و یادگیری برای دانش آموز در نظر گرفته شود چه مسیری را باید طی کند. در ادامه این نشست و در بخش دوم، گزارش برنامه بهسازی و غنی سازی منابع آموزشی توسط دکتر لطیف عیوضی معاون برنامه ریزی درسی دوره متوسطه ارائه شد.

عیوضی ضمن مهم برشمردن پروژه بهسازی بسته‌های تربیت یادگیری در دوره جدید فعالیت‌های دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی، آغاز این پروژه را در راستای مطالبات اخیر رهبر معظم انقلاب اسلامی دانست و اعلام کرد: این بازسازی و اصلاح با محوریت پرداختن به نیازهای فرهنگی و تربیتی دانش‌آموزان در زمینه‌هایی همانند سواد فضای مجازی یا مصرف رسانه‌ای در دوره ابتدایی، مسئله هدایت تحصیلی و شغلی در دوره اول متوسطه و مسئله جمعیت، عفاف و حجاب و هویت اسلامی ایرانی در دوره متوسطه انجام خواهد شد. همچنین، به منظور ارتقای زیبایی‌شناختی و هنری کتاب‌های درسی و تقویت فعالیت‌های یادگیری برخی کتاب‌های درسی نیز اقداماتی اصلاحی انجام خواهد شد.

سومین بخش از نشست یک روزه دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی به گزارش کمیته تدوین برنامه درسی ترکیبی اختصاص یافت. این بخش توسط دکتر حسن حذرخانی عضو هیات علمی گروه علوم پایه دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ارائه شد. وی با اشاره به فرایند اجرایی و نتایج این کمیته گفت: خروجی این کمیته به دو برنامه منتج می‌شود، برنامه کوتاه مدت شامل تدوین سندی برای سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ و برنامه بلند مدت که شامل تحقق تکلیف برنامه درسی ملی در خصوص تلفیق فناوری و آموزش است.

حذرخانی اقداماتی که کمیته مزبور جهت تدوین برنامه درسی ترکیبی انجام خواهد داد را شامل سه پژوهش دانست و افزود: سه پژوهش ناظر بر نیاز سنجی از دبیران، مدیران، اولیاء و دانش‌آموزان درباره آموزش مجازی و ترکیبی، بررسی یافته‌های جدید در آموزش مجازی و ترکیبی، ارزشیابی در آموزش مجازی و ترکیبی در دستور کار قرار دارد.

دکتر حذرخانی همچنین محورهای انجام فرایند تدوین برنامه درسی ترکیبی را اعلام کرد و افزود: برنامه کوتاه مدت ناظر به خطوط کلی همچون طراحی آموزشی مبتنی بر فناوری، شایستگی سواد دیجیتال، تعیین تکلیف برای مدرسه در خصوص بخش نیمه تجویزی می‌باشد. این نشست یک روزه با حضور جمعی از کارشناسان و روسای گروه‌های دفتر برنامه‌ریزی درسی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری در اردوگاه شهید باهنر تهران برگزار شد.

چگونه تکنولوژی و اتوماسیون جهان را تغییر خواهد داد؟

چالش نو و ظهور نظام آموزش فنی و حرفه‌ای

از سال ۱۷۶۰ تاکنون تولید ثروت جهان ۳۰۰ برابر شده است ولی فاصله طبقاتی بشدت افزایش یافته است. با وجود این، هنوز به نابرابری ۱۹۶۰ نرسیده‌ایم. در سال ۱۹۸۰ یک مدیر عامل ۲۸ برابر یک کارمند ثروت داشت در حالی که اکنون این نسبت به ۴۵۰ برابر رسیده است. رشد ثروت با رشد تکنولوژی ملازم است. قدر مطلق تولید و ثروت افزایش می‌یابد ولی، در مقوله عدالت، نابرابری و فاصله طبقاتی بشدت در حال افزایش است. حدود ۶۰ درصد جمعیت در ۴۰ سال اخیر هیچ افزایش درآمدی نداشته‌اند. نردبان ترقی شکسته و همه نمی‌توانند از آن بالا بروند. اگر آب بالا برود همه قایق ندارند که بالا بروند. قطبی شدن درآمدها و مهارت‌ها محسوس است. در چنین شرایطی همه شاخص‌های (بیماری، چاقی، اعتیاد و...) افزایش می‌یابد. رویای آمریکایی در حال خراب شدن است. آیا به رشد قدر مطلق ثروت و رفاه رضایت بدهیم یا نگران تشدید نابرابری باشیم. اگر بخواهیم خشم و سرخوردگی طغیان نکند باید فهم درستی از مکانیزم رویدادها و افزایش نابرابری داشته باشیم. عوامل برابری ساز (جنگ فراگیر، انقلاب‌های تحول ساز، فروپاشی، ویروس پاندمی) چندان خوشایند نیستند. حسادت و گرایش بنیادی برای قرار گرفتن در موقعیتی بالاتر از دیگران باید جدی گرفته شود. حسادت صرف نظر از جنسیت و نژاد، در کله همه انسانها هست، اگرچه پنهان نگاه داشته می‌شود. کسانی که بیشتر رشد می‌کنند مانع رشد دیگران می‌شوند. تنظیمات دستگاه خلقت این است که در هنگام کمبود، حسادت طبیعی است. پدیده چشم زدن قابل توجه و یک پدیده فراگیر جهانی است. سرزمین خواسته اصلی از ملکه باران این بود که به ده بالا باران نبارد. انگیزه جادوی سیاه هم قابل توجه است. در آفریقا پدران به استفاده فرزندان از کلر حسادت می‌ورزند. خراب

دکتر احد نویدی

روانشناس و دانشیار
پژوهشگاه مطالعات آموزش و
پرورش

کردن تراکتور هم روستایی و خراب کردن ماشین‌ها در سال ۱۹۱۸، همه بیانگر این است که «داشتن شما درد من است». یکی از پیام‌های مهم نویسنده این است که در آینده نزدیک مهارت‌های متوسط به اشتغال منجر نخواهد شد. شکل هرم شغلی تغییر خواهد یافت و بازار کار آینده به دو گروه نیاز خواهد داشت: کارگران ساده و کسانی که از نظر دانش و مهارت در سطح بالا قرار دارند. این پیام نظام آموزش فنی و حرفه‌ای در هنرستانها را به چالش می‌کشد.

تجربه اجرای برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای در دوره آموزش متوسطه در سه دهه گذشته را می‌توان به شرح زیر خلاصه کرد:

- ۱) گسترش بی رویه آموزش فنی و حرفه‌ای و تأثیر منفی آن بر کیفیت آموزش.
- ۲) تأکید بر رویکرد منسوخ شده آماده سازی افراد برای شغل معین از طریق اجرای برنامه شاخه کار دانش .
- ۳) توزیع نامتوازن دانش‌آموزان در شاخه‌ها: حدود ۸۰ درصد دانش‌آموزان در ۱۰ رشته و ۸۸ درصد دختران در ۹ رشته، در ۹۲ درصد از ۴۵۰۰ هنرستان کشور تنها ۲۵ درصد دانش‌آموزان را پوشش می‌دهند.
- ۴) کمبود معلم واجد صلاحیت‌های حرفه مشهود است. بیش از ۸۳ درصد متقاضیان استخدام در شغل معلمی فنی و حرفه‌ای فاقد تجربه در محیط واقعی کار هستند.
- ۵) الگوی عرضه آموزش فنی و حرفه‌ای «مدرسه محور» برای ۲۸۱ رشته در سه دهه گذشته موفق نبوده و برای اجرای الگوی «تقاضا محور» شرایط آماده نیست.
- ۶) استمرار موازی کاری در دو شاخه تعریف شده از نظر اقتصادی و تربیتی قابل توجیه نبوده و با منافع ملی تعارض دارد.

از طرف دیگر، در عصر نابرابری قرار داریم. با شکاف طبقاتی بزرگی در جهان و نیز جامعه خودمان مواجه هستیم و این فاصله روز به روز افزایش می‌یابد. یک هزارم اول جمعیت طبقه بالا در آمریکا ۲۲ درصد ثروت، ۱ درصد طبقه بالا ۴۰ درصد ثروت، ۲۰ درصد طبقه بالا ۸۵ درصد ثروت، ۳/۰ درصد طبقه بالا به اندازه ۴۰ درصد جمعیت طبقه پایین و یک هزارم طبقه بالا به اندازه ۹۰ درصد جمعیت طبقه پایین ثروت دارند. از سال ۱۹۸۰ تاکنون شکاف طبقاتی به شدت افزایش یافته است. با وجود اینکه تولید جهان از سال ۱۷۶۰ تاکنون ۳۰۰ برابر شده است اما، ثروت به همه نرسیده است. دانیل ساسکیند (۲۰۲۰)، اقتصاددان انگلیسی در کتاب «یک جهان بدون کار» نوشته است که رشد روز افزون تکنولوژی، بخصوص نسل جدید هوش مصنوعی، باعث بیکاری گسترده در انسان‌ها خواهد شد و این اتفاق پیامدهای اجتماعی و روانی گسترده‌ای در بر خواهد داشت. تقاضا برای نیروی کار به‌طور فاحش کاهش یافته است. نیاز به کارگر، در بخش کشاورزی، از ۲۶ درصد به ۱ درصد و در بخش صنعت، حدود ۶۰ درصد کاهش یافته است. تقاضا برای درآمد متوسط و مهارت متوسط بسیار کاهش یافته است. بنابراین، نسل جدید باید مهارت خیلی بالا

داشته باشند یا هیچ تخصصی نداشته باشد. زیرا، نیاز بازار کار به مهارت‌های شغلی متوسط بشدت کاهش یافته و نمودار شغلی مطلوب که زمانی به شکل هرم و زمانی به شکل استوانه بوده، در حال تبدیل شدن به شکلی شبیه «سیب گاز گرفته» شده است.

در شرایطی که نظام آموزش و پرورش هم در تربیت عمومی و هم در مهارت آموزی ناکام مانده است و تردیدی در باره ضرورت اتخاذ سیاستی سازگار با شرایط جدید باقی نمانده است، این سئوال مطرح می‌شود که فرزندان ما در ساحت اقتصادی، به چه نوع تربیت و آمادگی نیاز دارند و چگونه می‌توان دانش‌آموزان را برای ورود به دنیای کار آماده ساخت؟

جدیدترین شماره فصلنامه‌های رشد منتشر شد

به گزارش واحد خبر و رسانه دفتر انتشارات و فناوری آموزشی؛ فصلنامه‌های تخصصی رشد در دو گروه علوم انسانی و علوم پایه و فنی رشد به عنوان جزئی از بسته‌های تربیت و یادگیری در چارچوب اهداف و راهبردهای آموزش و پرورش، با زمینه آموزشی، تحلیلی و اطلاع‌رسانی برای معلمان، دانشجو معلمان و کارشناسان وزارت آموزش و پرورش منتشر شدند.

فصلنامه‌های گروه علوم انسانی

رشد آموزش علوم اجتماعی

هشتاد و هفتمین شماره فصلنامه رشد آموزش علوم اجتماعی به سردبیری دکتر فریبرز بیات با این مطالب منتشر شده است: سواد رسانه‌ای و مقاوم‌سازی شهروندان، جامعه‌شناسی بی‌اعتناست، اقدام‌پژوهی به مثابه یادگیری اجتماعی، پیشگیری از تبعیض‌های اجتماعی، بررسی آرای تربیتی پل هرست، باغ مخفی جامعه‌شناسی، روش فازی در علوم اجتماعی، از وب

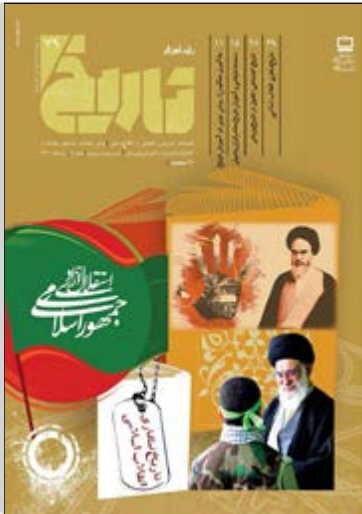

۲ تا شبکه‌های اجتماعی، معرفی کتاب پنج گفتار درباره اخبار جعلی، خشونت نمادین در نظام تعلیم و تربیت، بینش جامعه‌شناختی، جامعه‌شناسی فارابی، اندیشه‌های اجتماعی عالمان و متفکران مسلمان، گفت‌وگو با حجت‌الاسلام دکتر سیدمحمد ثقفی، نمایش متظاهران، پلی به نام محوریت مردم، نهادهای اجتماعی و همه‌گیری جهانی، پنجمین همایش کنکاش‌های مفهومی و نظری درباره جامعه ایران و...

مانلی نورائی آشتیانی

رشد آموزش تاریخ

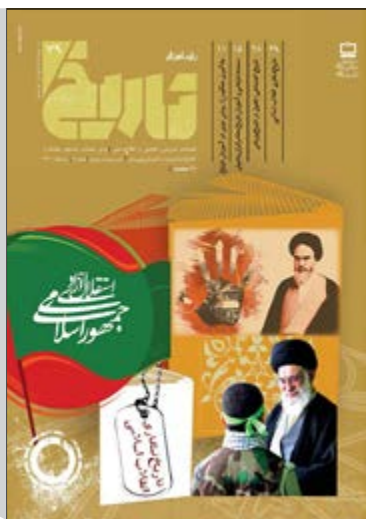

هفتاد و نهمین شماره فصلنامه رشد آموزش تاریخ به سردبیری دکتر محمدحسین وفاپیان با این مطالب منتشر شده است: وضعیت تاریخی «ما» و آموزش تاریخ، گفت‌وگو با دکتر محمدحسین رجبی دوانی، یادگیری معکوس؛ روشی نوین در آموزش تاریخ، مستند تاریخی و آموزش تاریخ معاصر ایران و جهان، تاریخ انبیا (علی نبینا و آله و علیهم‌السلام)؛ سرحلقه مفقوده در آموزش تاریخ، روایتی متفاوت از ماجرای مشروطه، تاریخ اجتماعی؛ تحول در تاریخ‌پژوهی، وحدت اسلامی و مؤلفه‌های آن از دیدگاه سیدجمال‌الدین اسدآبادی، دکتر سیدجعفر شهیدی؛ مورخ بی‌بدیل تاریخ اسلام، تاریخ‌نگاری انقلاب اسلامی، گزارش یک سخنرانی و یک کتاب از دکتر یعقوب توکلی و...

رشد آموزش هنر

در شصتمین شماره فصلنامه آموزشی، تحلیلی و اطلاع‌رسانی رشد آموزش هنر (دوره نوزدهم) به سردبیری مجید کاظمی مطالب زیر به چشم می‌خورد: رصد هدفمند رویدادهای فرهنگی و هنری، طراحی مصلحانه، گفت و گو با دبیران هنر تدریس مجازی در فضای کرونا، سفر به حیاط مدرسه، تاریخ رویدادها و ظهور اندیشمندان فرهنگ و هنر از آغاز تا امروز، گفت‌وگو با مهران نعمت‌اللهی به دلیل ساخت یک فیلم سینمایی موفق که موضوعش آموزش و پرورش و دغدغه‌های معلمی است، بررسی یکی از آثار مسعود نجابتی با رویکرد نشانه معنانشناسی دیداری، گزارشی کوتاه از نخستین جشنواره تصویرگری جلد کتاب‌های درسی دوره ابتدایی، چگونه یک مجسمه پایه ماشه بسازیم، رام کردن نور در عکاسی جواهرات، معرفی کتاب به دنبال بز شهر سوخته، یک روز برای هنر؛ تلاش همه‌گیر در استان قزوین، جهت‌گسترش آموزش هنر در دوران ابتدایی و...

فصلنامه‌های گروه علوم پایه و فنی

رشد آموزش برهان متوسطه دوم

یک صد و بیست و یکمین شماره فصلنامه رشد آموزش برهان ریاضی دوره متوسطه دوم به سردبیری حمیدرضا امیری مطالبی از جمله یادگیری ریاضی به کمک پروژه‌های برنامه‌نویسی، دیدگاه هندسی حل نامعادلات، شش ضلعی محاط در مثلث، مکان هندسی، آموزش ترجمه متون ریاضی، مسائل برای حل و... را برای مخاطبان خود منتشر کرده است.

سلسله نشست‌های تخصصی رشد آموزش فنی و حرفه‌ای و کاردانش برگزار شد

فصلنامه تخصصی رشد آموزش فنی و حرفه‌ای و کاردانش، به منظور اشاعه و کیفیت بخشی محتوای نشریه، با هدف بهره‌مندی از مشارکت حداکثری هنرآموزان سراسر کشور، سلسله نشست‌های تخصصی به صورت مجازی با حضور اعضای هیئت تحریریه، اعضای دبیرخانه‌های راهبری کشوری، سرگروه‌ها و اعضای گروه‌های آموزشی رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش استان‌ها، از یکم لغایت هجدهم خرداد ماه ۱۴۰۱ برگزار کرد.

در این جلسات که به مدت ۱۲ روز به صورت متوالی از ساعت ۱۵ الی ۱۶ و مطابق برنامه زمانبندی برای استان‌های مختلف برگزار شد، از هنرآموزان سراسر کشور برای مشارکت در تهیه و تولید محتوا در خصوص مطالب زیر بحث و تبادل نظر صورت گرفت:

معرفی فصلنامه رشد آموزش فنی و حرفه‌ای و کاردانش، چارچوب و ساختار فصلنامه رشد آموزش فنی و حرفه‌ای و کاردانش، موضوعات و محورهای اصلی مقالات ارسالی، شکل و قالب ارایه مطالب، نحوه ارتباط و چگونگی ارسال آثار، نحوه داوری و پذیرش مقالات، شیوه صحیح نگارش و استفاده از واژگان فارسی، شیوه صحیح منبع نویسی

فصلنامه تخصصی رشد آموزش فنی و حرفه‌ای و کاردانش

سلسله نشست‌های هیئت تحریریه فصلنامه رشد آموزش فنی و حرفه‌ای و کاردانش

با همراهی

- ✓ اعضای گروه‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای و کاردانش سراسر کشور
- ✓ اعضای دبیرخانه‌های راهبری کشوری فنی و حرفه‌ای و کاردانش

مدعوین مطابق جدول زمانبندی ارسالی به استان‌ها، در بستر مجازی سامانه رشد حضور به هم رسانند.

معاونت ملی تعلیم و تربیت
خادم کیفیت‌تربوه
۰۲۱-۸۷۷۷۶۶۶۶

یکم لغایت هجدهم خرداد، ساعت ۱۶ تا ۱۵

دبیر دوازدهمین جشنواره دوسالانه عکس و تصویرگری رشد معرفی شد

به گزارش واحد خبر و رسانه دفتر انتشارات و فناوری آموزشی، حجت‌الاسلام
والمسلمین دکتر علی لطیفی، سیدعلی موسوی را به‌عنوان دبیر «دوازدهمین
جشنواره دوسالانه عکس و تصویرگری رشد» منصوب کرد.

در ابلاغ دبیر جشنواره آمده است:

« بهره‌مندی رسانه‌های آموزشی و تربیتی رشد از ظرفیت غنی تصویری،
ضمن اثربخشی و جذابیت آن، در توسعه و تعمیق سواد، کمک به درک مفاهیم،
برانگیختن ارزش‌های فطری و شناخت زیبایی‌شناسانه کودکان و نوجوانان از
عالم هستی و خالق این جهان بی‌پایان نقش بی‌بدیل دارد. امید است با برگزاری
این جشنواره دیرینه، زمینه‌های این امر مهم بیش از گذشته برای نظام آموزش
و پرورش کشور فراهم شود.»

«توجه به اولویت‌ها و نیازمندی‌های سازمان در محورهای فراخوان جشنواره،
استفاده از آثار راه‌یافته به جشنواره در غنای تصویری همه منابع تصویری

سازمان، هم‌سویی و هماهنگی بیش از پیش اهداف جشنواره با اهداف تربیتی منابع تولیدی سازمان، ایجاد و تقویت ارتباط عکاسان و تصویرگران با سازمان پژوهش و جلب نظر آن‌ها به موضوعات آموزش و پرورش، شناسایی و حمایت از عکاسان و تصویرگران متعهد و دغدغه‌مند کشور، ایجاد زمینه آموزشی در بخش‌های جانبی جشنواره برای ارتقای سطح عکاسی و تصویرگری معلمان و دانش‌آموزان، به تصویرکشیدن هنرمندان توسعه و پیشرفت‌های فرهنگی و تربیتی کشور در عصر انقلاب اسلامی، جلب مشارکت حداکثری معلمان، مربیان، دانش‌آموزان، هنرآموزان و هنرجویان با تأکید بر ارتباط با هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش، و شناسایی، جذب و معرفی عکاسان و تصویرگران آموزشی و تربیتی برای ایجاد تحول و تنوع در بسته‌های تربیت و یادگیری» از جمله تأکیدات رئیس سازمان پژوهش در ابلاغ دبیر دوازدهمین جشنواره دوسالانه عکس و تصویرگری رشد است.

سیدعلی موسوی کارشناس ارشد گرافیک است و در فعالیت‌های مطبوعاتی خود طراحی و مدیریت هنری کتاب‌ها و نشریات متعددی از جمله مجلات رشد و همچنین همکاری هنری با سازمان‌ها و انجمن‌های دولتی و غیردولتی را تجربه کرده است.

رسالت دبیران، پشتیبانی علمی و محتوایی مجلات رشد در ساحت‌های تربیتی است

به گزارش واحد خبر و رسانه دفتر انتشارات و فناوری آموزشی، ضرورت هویت‌بخشی به معلمان، مشخص شدن گفتمان تربیتی مجلات رشد، دورکردن نشریات از پرداخت مستقیم به درس‌های دانش‌آموزان و کاربرد رویکرد حل مسئله در پرداختن به ساحت‌های تربیتی، اهمیت مسئله محوری در شناسایی و پرورش استعدادها، دانش‌آموزان، همچنین حفظ و اعتلای جایگاه تربیتی نشریات رشد، از جمله محورهای سخنان دبیران ساحت‌ها و محورهای چندساحتی مجلات رشد بود که در نشست دو روزه با عنوان «بررسی و ارزیابی برنامه‌های مجلات رشد در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱» مطرح شد.

دبیران ساحت‌ها و محورهای چندساحتی تربیت همراه با سردبیران، مدیران داخلی و دست‌اندرکاران تولید و انتشار نشریات رشد در هم‌اندیشی دوازده‌روزه در روزهای سه‌شنبه و چهارشنبه ۲۷ و ۲۸ اردیبهشت، در مدرسه تاریخی دارالفنون حضور یافتند تا نظرات خود را درباره قالب و نحوه همکاری و هم‌افزایی با نشریات رشد بیان کنند. در ادامه گزارشی از این گفت‌وگوهای کارشناسی را می‌خوانید.

نقشه راه مجلات رشد

الهام مقیسه، دبیر بخش سبک زندگی اسلامی - ایرانی بر مبهم و کلی بودن برنامه‌های برخی از سردبیران اشاره کرد و گفت: «لازم نیست صرفاً برنامه‌ها با جزئیاتی مثل اینکه با چه کسی و چگونه مصاحبه

شود، نام آن شخص چیست و چه الگویی قرار است معرفی شود، ارائه شوند. اگر قرار است یک مقاله یا سخن سردبیر مجله در خصوص سبک زندگی باشد، باید مشخص شود ابتدا و انتهایش کجاست. منظور، ابتدا و انتهای متن مقاله نیست. باید ببینیم مجله از ابتدا تا انتها مخاطب را به کجا می‌رساند. مثلاً سبک زندگی از نقطه‌ای شروع شود و از طریق مسیر مشخصی به نقطه پایان برسد. این مسیر کجاست؟ هدف چیست؟ مجله قرار است چه چیزی را به مخاطب برساند؟ چیستی و چگونه مطلب باید مشخص باشد.»

دبیر ساحت تربیتی سبک زندگی ایرانی، اسلامی ادامه داد: «ما برای زندگی اسلامی نیاز به الگو داریم. اولویت‌بندی‌ها نقشه راه را مشخص می‌کنند. نقشه راه مجلات همان اولویت‌بندی‌هاست که به مسیر مستقیم پیش می‌رود. شما باید اولویت‌ها را مشخص کنید. برای ما مهم این است که هدف نشریه از اینکه می‌خواهد مسیری را پیش برود چیست. هدف‌گذاری و اولویت‌بندی برای ما مهم است.»

نیاز به تحول و ایجاد رویکرد جدید

دکتر علی نوفرستی، دبیر بخش مهارت حل مسئله، در توضیح چیستی رویکرد حل مسئله افزود: «در ساحت‌ها به خصوص در نکات بین ساحتی در مجلات تخصصی به یک رویکرد نیاز داریم. رویکرد حل مسئله در نشریات رشد به این معناست که برای رسیدن از وضع موجود به وضع مطلوب که همان اهداف مجلات هستند، یک طرح‌ریزی انجام شود. باید به نیازهای موجود پاسخ

داده شود. نیازها عموماً مبهم هستند. رویکرد حل مسئله به دنبال این است که این نگاه ابهام‌آمیز را شفاف و روشن کند. انسان‌هایی که با رویکرد حل مسئله درگیر نیستند، در مواجهه با مشکلات تقصیر را از گردن خود بر می‌دارند. آن‌ها در هر عرصه و فعالیت ناقص عمل می‌کنند زیرا نیاز، مشکل و مسئله را نمی‌شناسند و بر اساس همین نداشتن شناخت پیش می‌روند.»

نوفرستی با اشاره به لزوم مسئله محور کردن معلمان از طریق نشریات رشد گفت: «می‌دانیم که معلمان بیشتر از ما درگیر کار اجرا هستند. عموماً افرادی که درگیر کار اجرایی هستند سیری کاذبی از فکر کردن دارند. نظرشان این است که چون در میدان کار اجرایی هستند، مسائل را بهتر متوجه می‌شوند. با چنین مخاطبی اگر بخواهیم نظری صحبت کنیم عملاً ما را پس خواهد زد. یا فقط حرف‌ها می‌شود اما در کلاس آن‌ها را اجرا نخواهد کرد. یک دلیل آن این است که ما خودمان را جای معلمی که دغدغه‌های زیادی دارد، نمی‌گذاریم. اگر بخواهیم معلمان مسئله‌محور بار بیاوریم باید زمان بگذاریم. می‌توانیم فضایی را برای مخاطبان مهیا کنیم که انگیزه‌های فرا شغلی به درس داشته باشند. مسائلی که امروز معلمان با آن درگیر هستند می‌تواند باب خوبی برای گفت‌وگو با آن‌ها باشد.»

اولویت‌بندی در معرفی ورزش‌ها

دکتر ابراهیم علی‌دوست، دبیر ساحت تربیت زیستی و بدنی، با بیان اینکه در برنامه‌ها و گزارش‌های سردبیران مجلات رشد، علاوه بر موضوع تربیت‌بدنی باید به موضوع بهداشت و محیط زیست نیز توجه داشت، عنوان کرد: «نشریات رشد دانش‌آموزی بیش از نشریات دیگر (نشریات بزرگسال و تخصصی) به تربیت زیستی و بدنی توجه داشته‌اند.»

وی گفت: «در معرفی رشته‌های ورزشی

می‌توان توجه و همت را بر معرفی ورزش‌های باستانی، بومی و سنتی کشور گذاشت و آن‌ها را ترویج کرد، زیرا این ورزش‌ها علاوه بر ایجاد شادابی، کم‌هزینه نیز هستند. همچنین، در معرفی ورزش‌ها اولویت‌بندی صورت گیرد. بحث‌های هویتی هم پوشش داده شود. می‌توان در نخستین شماره نشریات در سال تحصیلی پیش رو که با آغاز مسابقات جام جهانی فوتبال در قطر هم‌زمان می‌شود، مطالب جذاب و مفیدی متناسب با مخاطبان مجلات ارائه کرد.»

استعدادها شناسایی نمی‌شوند

حجت‌الاسلام والمسلمین سجاد گرمی، دبیر ساحت تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی و ساحت تربیت اجتماعی و سیاسی، در جمع سردبیران نشریات رشد، با اشاره به اینکه در آموزش و پرورش موجود استعداد‌های دانش‌آموزان شناسایی نمی‌شوند و پرورش نمی‌یابند، گفت: «وظیفه مدرسه‌ها و آموزش و پرورش، به‌عنوان ارکان نظام آموزشی کشور، کشف و پرورش استعدادهاست.

وظیفه و هدف انبیا نیز همین این بوده است که استعداد‌های بشری را کشف و شکوفا کنند. در شرایط کنونی، با وجود کاستی‌ها و مشکلات متعدد، در قدم اول باید برنامه‌ای طراحی شود که دانش‌آموزان در مدرسه زندگی واقعی را تمرین کنند.

رویکرد آموزش و پرورش به برخی درس‌ها تنها رویکرد درسی است. آن‌ها از رویکرد رفتارگرایانه و هویت‌شناسی که مطالبه مقام معظم رهبری است (و ایشان خواستار حذف مصداق‌های غیرکاربردی از کتاب‌های درسی شده‌اند) فاصله گرفته‌اند. مجلات رشد می‌توانند در این زمینه کمک‌کننده باشند و مانند نسیم خنکی روح و جان جامعه آموزشی را لطافت بخشند.»

دبیر ساحت تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی با تأکید بر اینکه نشریات رشد جایگاهی تربیتی

دارند، خاطر نشان کرد: «نشریات رشد را از نقاط مبارک در آموزش و پرورش می‌دانم که اگر بنا باشد در ساحت‌های تربیتی کار کنند، باید به نیازهای معلم، دانش‌آموز و مدیر توجه کنند و در رفع آن‌ها بکوشند. ادبیات مجلات باید بر هویت‌بخشی مبتنی باشد. زبان هم بخشی از هویت ملی ماست و نشریه باید به انتخاب و تبلیغ زبان صحیح فارسی ملتزم باشد.»

حجت‌الاسلام و المسلمین کرمی، با تأکید بر اینکه معلمان باید در جهت شخصیت‌پردازی و هویت‌بخشی دینی و ملی حرکت کنند، افزود: «بخش مهمی از شخصیت دانش‌آموزان از تعامل با معلمان شکل می‌گیرد. معلمان باید با هویت واقعی خود آشنا شوند و با استفاده از سبک زندگی به‌عنوان نرم‌افزار جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی، در جهت تربیت نسل طراز بکوشند. زیرا سلوک معلمان در تربیت دانش‌آموزان اثربخش است.»

دبیر ساحت تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی در پایان سخنانش با بیان اینکه گفتمان حرکتی مجلات در هر شماره از مجله ابهام دارد، تأکید کرد: «رعایت نظام اولویت‌گزینی در راهبردپردازی نشریات رشد اهمیت دارد. مهم‌ترین مأموریت آموزش و پرورش این است که مبتنی بر گفتمان پیشرفت با رویکرد بومی، در جهت هویت‌بخشی به دانش‌آموزان تحول‌آفرین باشد.»

تنوع ذائقه و قابلیت هنری

بهروز رضایی، دبیر ساحت تربیت زیبایی‌شناختی و هنری، نیز گفت: «برخی از سردبیران در برنامه‌های خود ساحت زیبایی‌شناختی و هنری را مورد توجه قرار داده‌اند.» وی با اشاره به اینکه معلمان می‌توانند با بهره‌گرفتن از هنر، فضای آموزشی را برای دانش‌آموزان جذاب‌تر کنند، افزود: «مجلات رشد، با انتشار مقالاتی، می‌توانند مخاطبان خود را به استفاده از

عنصر هنر و قالب‌های هنری مانند داستان، نمایش، طنز ترغیب کنند. استفاده از هنر، ضمن تربیت نگاه زیباشناسانه در دانش‌آموز، موجب می‌شود تا حرف اصلی بر جان مخاطبان بنشیند.» دبیر ساحت تربیت زیبایی‌شناختی و هنری افزود: «هنر علاوه بر این‌که فضای نشریه را مفرح و دلپذیر می‌کند، رسانه‌ای خواندنی و مفید به مخاطب عرضه می‌کند. استفاده از صفحه‌آرایی جذاب، عکس‌های زیبا، تصویرهای الهام‌بخش و همچنین قالب‌های هنری می‌تواند به مخاطبان تنوع ذائقه ببخشد.»

نگاه منظومه‌وار به مجلات رشد

حجت‌الاسلام والمسلمین حجت‌اله‌نیک خلق، دبیر ساحت تربیت اقتصادی و حرفه‌ای، دیگر کارشناس جلسه هم‌اندیشی برنامه‌های مجلات رشد بود. وی با تأکید بر اینکه هدف دبیران ساحت‌های تربیتی نظارت بر نشریات نیست، خاطر نشان کرد: «در ساحت تربیت اقتصادی، با عرصه بسیار وسیعی روبه‌رو هستیم. در هیچ مجموعه و جایگاهی نیست که مسئله اقتصادی وجود نداشته باشد.»

وی افزود: «در تربیت اقتصادی با منظومه‌ای روبه‌رو هستیم که چالش صحیح آن ما را به هدف نزدیک می‌کند. تلاش ما این است که با آسیب آموزش‌زدگی از هدف اصلی باز نمانیم و حرف کلی را در حد انتقال مفهوم مورد نظر تقلیل ندهیم. لازم است نحوه ارتباط صحیح توسط سردبیران محترم مجلات رشد مطرح و پیگیری شود.»

وی ادامه داد: «یکی از چالش‌های کار این است که ما در تربیت اقتصادی با یک منظومه مواجهیم که عناصر آن در دو پارادایم اسلامی و غربی و در دو اقتصاد اسلامی و سکولار مشترک هستند. پس تفارق و جدایی این‌ها به عنصرهای متفاوت نیست. بلکه به اولویت‌ها و جایگاه‌های این عنصرها و نوع چینش آن‌ها است. چالشی که اکنون با آن رو به رو هستیم این است که بدون اینکه به اجزا اشاره کنیم، چگونه این منظومه را به صورت یک کل منسجم ارائه بدهیم، نه اینکه بخواهیم به اجزا اشاره بکنیم. چرا که این اجزا مشترک می‌شوند و در این صورت جهت‌گیری ما در تربیت ممکن است به آن اندازه انتظار داریم تأثیرگذار نباشند. هنر ما این است که نقطه افتراق و مرز جداکننده آن‌ها را شناسایی و تبیین کنیم.»

پایان فصل برنامه‌ریزی مجلات رشد

در روزهای پایانی قرن گذشته، نشست دو روزه‌ای در مدرسه تاریخی دارالفنون درباره تدوین برنامه مجلات رشد برای دوره تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ با حضور مدیرکل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی و مدیرمسئول نشریات رشد، سردبیران مجلات، مدیران داخلی و دبیران ساحت‌ها و محورهای چندساحتی برگزار شد. این نشست‌ها فرصت خوبی بود تا برنامه‌ریزی در فصل جدید تولید محتوای مجلات رشد از نظر نسبت آن‌ها با اسناد تحولی نظام تعلیم و تربیت بررسی شوند و درخصوص نحوه جهت‌گیری‌ها و رویکردهای تحولی مجلات رشد گفت‌وگو شود.

در این جلسات همچنین ساحت‌های تعلیم و تربیت و بخش‌های بین ساحتی مثل تربیت رسانه‌ای، مهارت حل مسئله، سبک زندگی اسلامی - ایرانی و... که اهمیت ویژه‌ای در نوع پرداخت در مجلات رشد داشتند به بحث گذاشته شد و از سردبیران این مجلات خواسته شد تا در برنامه سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ مجله، نسبت روشن و دقیقی از محتوای مجلات رشد با این ساحت‌ها را ارائه دهند. با آماده شدن برنامه‌های مجلات رشد برای سال تحصیلی پیش‌رو، در روزهای ۲۷ و ۲۸ اردیبهشت سال جاری نشست دوروزه‌ای در مدرسه دارالفنون برگزار شد تا برنامه‌های تدوین شده توسط سردبیران مجلات، ارزیابی و نقد شوند. این نشست به برنامه‌ریزی مجلات رشد کمک کرد تا در حوزه نشریات رشد، نسبت خود را با سایر مجلات یافته و با انسجام بیشتر و بهتر، وارد فصل جدید مأموریت خود شوند. بدین ترتیب پایان این جلسات، آغازی برای تولید مجلات رشد در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ شد.

به گزارش واحد خبر و رسانه دفتر انتشارات و فناوری آموزشی، دکتر محمد صالح مذنبی، مدیرکل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی و مدیرمسئول نشریات رشد در نشست بررسی برنامه‌های مجلات گفت: برای ارتقای محتوای مجلات رشد ضرورت دارد چنین نشست‌هایی به‌طور مستمر برگزار شود. باید

بر مسیری که تعیین کرده‌ایم اهتمام ورزیم و از مسئولیت‌ها و وظایف خود عدول نکنیم. باید ببینیم اهداف دوره‌های تحصیلی در سند تحول بنیادین و برنامه درسی ملی چیست. بچه‌ها با چه سیری مسیر آموزشی در نظام تعلیم و تربیت رسمی را طی کنند و ما به عنوان بخش مجلات و نشریات سازمان پژوهش، با استفاده از ظرفیت‌های یک نشریه چگونه می‌توانیم از آن اهداف پشتیبانی کنیم. این دقت‌نظرها و ظرافت‌ها به همت و اندیشه شما رقم می‌خورد و اگر به این نقطه نرسیم احتمال دارد آسیب‌های مجله روی هم بماند و فرصت‌های طلایی از دست برود. اما اگر این اتفاق بیفتد می‌توانیم یک ذخیره ارزشمندی تهیه کنیم که با گذشت زمان تکمیل می‌شود. مدیرکل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی با اشاره به اینکه بسندگی به داشته‌ها، سستی و خمودگی را به دنبال دارد، تأکید کرد: باید به نقطه‌ای برسیم که بتوان گفت بهترین، پیشرفته‌ترین و پاک‌ترین محتوایی که در اختیار دانش‌آموزان قرار دارد، مجلات رشد است. این مرجعیت باید در سازمان پژوهش باقی بماند تا بتوانیم تعاملات بسیار گسترده‌ای با سایر فعالان حوزه تعلیم و تربیت در حوزه کودکان و نوجوانان داشته باشیم. در این راستا، باید فعالیت‌ها و آثار مطبوعاتی و نشریات خارج از سازمان پژوهش را نیز ملاحظه کرده و از بهترین آن‌ها استفاده کنیم.

جریان دولتی به عنوان رکن حاکمیتی در تعلیم و تربیت نباید از بخش‌های غیردولتی جا بماند. اگر دولت بتواند پایه‌گذار امر تحول شود می‌توان انتظار داشت در کشور ما مجموعه اهداف و جهت‌گیری‌ها، خط مشی‌ها و رویکردها، و ارزش‌هایی که بر نظام ما حاکم است رقم بخورد. البته این نافی نقش دادن به ظرفیت‌های مختلف نیست.

مدیرکل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی در پایان بخش نخست سخنان خود یادآور شد: نشریات این ظرفیت را دارند که در شبکه‌های اجتماعی حضور فعال و کنش‌گرانه داشته؛ و روزانه در زمینه مسائل تعلیم و تربیت تولید محتوا و موضوع‌گیری صحیح و به جا داشته باشند.

وی افزود: باید با آسیب‌شناسی مجلات، مسائل و نقاط ضعف را شناسایی و برای تبدیل آن‌ها به نقطه قوت بکوشیم. ما وظیفه داریم با کمک گرفتن از بستر مجلات رشد محتوایی غنی و کاربردی به نظام آموزشی ارائه کنیم که این هدف با تقویت کیفی محتوای نشریات تحقق می‌یابد.

لزوم بازنگری در برخی برنامه‌ها

در بخش دوم این نشست سیدکمال شهابلو، معاون تولید و انتشار مجلات رشد ارزیابی کلی از برنامه‌های مجلات برای سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ را هدف برپایی این گردهمایی عنوان کرد و افزود: پس از آموزش غیرحضوری در مدارس، امیدواریم با آغاز سال تحصیلی پیش‌رو بتوانیم زمان‌بندی خود را در تولید و انتشار مجلات با دقت اجرا کنیم. هدف اصلی این جلسه هم‌افزایی دبیران ساحت‌ها و محورهای چندساحتی، سردبیران مجلات رشد و دست‌اندرکاران تولید نشریات رشد است.

وی با بیان این که نشریات رشد جزئی از بسته‌های تربیت و یادگیری هستند و باید به صورت غیرمستقیم برنامه‌های آموزشی را پیگیری کنند عنوان کرد: اهداف عمده از انتشار مجلات رشد، تکمیل و تقویت برنامه‌های آموزشی، ارتقای دانش عمومی و مهارت‌های زندگی، تقویت همبستگی اجتماعی و هویت دینی و ملی، رشد استعداد، ابتکار، خلاقیت علمی، تفریحی و سرگرمی و ایجاد نشاط و کمک به تبادل تجربیات و تقویت ارتباطات فکری و فرهنگی است که با جدیت همکاران دفتر انتشارات و فناوری آموزشی در حال پیگیری است.

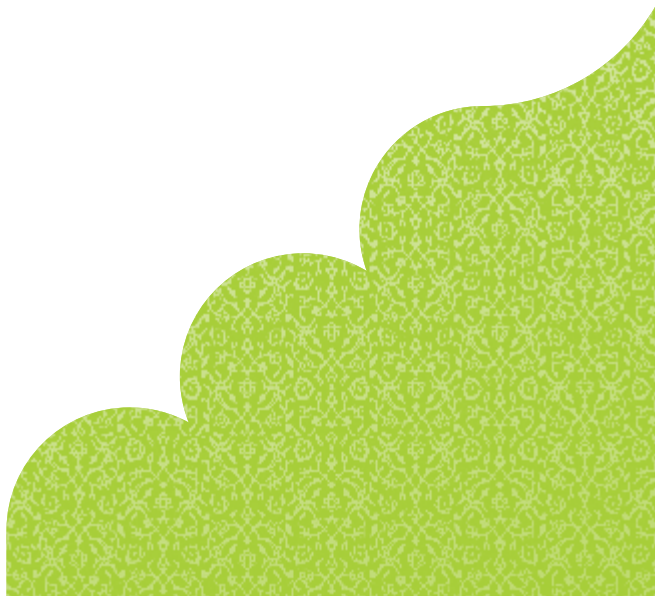
شهابلو درباره پیامدهای تأخیر در تدوین و ارائه برنامه‌های مجلات گفت: اختلال در زمان‌بندی مراحل تولید، شتابزدگی در ویرایش، از دست رفتن فرصت بررسی و ارزیابی برنامه، افت کیفی کار به دلیل شتابزدگی، اختلال در فرایند نظارت، اختلال در فرایند توزیع و تضييع حق مشترکان و لطمه به اعتبار مجله از جمله نتایج تأخیر در ارائه برنامه‌ها است.

معاون تولید و انتشار مجلات رشد اقداماتی از جمله توجه به ویژگی‌های محلی، بومی مخاطبان، توجه به انسجام و پیوستگی مطالب، توجه به اصل ساده‌نویسی، استفاده از انواع قالب‌ها و پرداختن به ساحت‌ها و محورهای تربیتی را برای ایجاد تنوع در پدید آورندگان مطالب ضروری دانست و افزود: محتوای مجلات رشد که یک گستره ملی دارند، باید در جهت صحیح خود و در راستای تحقق این اهداف حرکت کنند.

وی با تأکید بر این که ارائه برنامه‌ها به صورت کلی موجب ارزیابی ناقص و فاقد صراحت می‌شود، افزود: روشن نبودن طرح و برنامه صفحات جلد، چگونگی بازخوردگیری از محتوای تولیدی را سخت و ناممکن می‌کند.

شهابلو همچنین توجه بیشتر به تفاوت‌های جنسیتی و نیاز دانش‌آموزان و چگونگی مشارکت مخاطبان در تولید محتوای مجله را از نقاط قابل تأمل در بازنگری برخی از برنامه‌ها عنوان کرد و گفت: محتوای مجلات رشد در عین جذابیت و خلاقیت باید ناظر بر نیازها و مسائل مخاطبان باشند.

نمایش عکس‌های علی کاوه از امام خمینی(ره) در نمایشگاه «لحظه»
خبرگزاری پانا | خرداد ماه ۱۴۰۱ | تهران | خانه هنرمندان ایران

علاقمندان جهت انتشار مطالب خود اعم از چکیده، مقاله و یادداشت تخصصی مرتبط با حوزه تعلیم و تربیت، الگوهای تدریس، برنامه‌ریزی آموزشی و... آثار خود را حداکثر در دو صفحه A_۴ به تحریریه نشریه به نشانی oerp@chmail.com ارسال فرمائید. مطالب پس از بررسی منتشر می‌شود.

اداره روابط عمومی و امور بین‌الملل

تهران | خیابان کریمخان | خیابان ایرانشهر | ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش | سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹ | تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹ | نمابر: ۸۸۳۰۹۲۶۵ | سایت: www.oerp.ir